

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De conventiculis

Disputatio Theologica ...

... Prior eaque historica

**Hardtschmidt, Johann Nicolaus
Gottesheim, Johann Ernst von
Leonhard, Georg Friedrich**

Argentorati, 1705

§. 12

urn:nbn:de:bsz:31-105832

Et ita quidem in defectu tūm peccatum est hominum incuria, partim & aliorum dominandi cupiditate; quod peccatum utrumque DEUS ea infelicitate temporum ultus est, ut plurimi cæco quasi obsequio venerarentur, quicquid credendum, vel faciendum ab Ecclesiasticis obtrudebatur.

§. 11.
probat.

§. 11. Infelicitatem labentium sæculorum, quam in compendio quasi brevissimis exhibui, lubet paucis historicorum testimoniis confirmare. Octavo sæculo cum Beda scriberet Exposit. Allegor. in Sam. l. 4. c. 2. ita queritur; *videat Lector nec sine lachrymis rem lachrymis dignam contempletur, quantum Ecclesia status ad pejora quotidie, vel, ut mihi dicam, ad infirmiora gerenda devolvatur.* Ita D. Calixt. de Statu rerum in Ecclesia Occid. sæculis 8, 9, 10. & deinceps. Quid ipse Genebrardus l. 4. Chronograph. veritate convictus de miseria Ecclesiæ per 150. annos testetur, exhibet idem D. Calixt. l. c. §. 27. addit ex Stapletoni Relect. contr. quæst. 5. art. 3. verba sequentia D. Calixtus: *vix ullum peccatum cogitari potest, sola hæresi excepta, quo illa sedes ruperit maculata non fuerit, maxime ab anno octingentesimo.* Et §. 58. Ex Baronio hæc commemorat: *Seculum nonum finiens dicit ipsum Romano Ecclesiæ ob intestina eademq; implacabilia bella, in ipso sinu Romana Ecclesiæ agitari cœpta, cæteris lugubris & funestius esse redditum, stertentibus videlicet omnibus, quibus ad regimen erat vigilandum, imo iisdem ipsis, ut Apostolica navis fluctibus obruta penitus mergeretur, operam dantibus.* Plura equidem D. Calixtus tractatu cit. habet, sed studio non addam cum & hæc instituto nostro sufficere existimem, ubi ostensum satis est, injuria temporis, cum omnia in pejus ruerent, effectum tandem esse, ut necessitate compulsi Christiani, ingemiscentes malis grassantibus, privatos instituerent congressus, ut cum publice non liceret, privatim se mutuo hortarentur, admonerent, ædificarent, ut faciebant similiter primi Christiani persecutionibus pressi. 1. Thess. 5, 11.

§. 12.
abusus &
de moder-
nis occasio.

§. 12. Cum vero ex hoc capite necessitatis non possent improbari Congressus privati, illa deinceps cessante in extremum alterum

terum declinavit hominum superstitio, adeo ut publicos congressus averfarentur & damnarent sanctuli, Anabaptista, Quackeri & alii. Hinc factum ut & in nostra urbe 1527. sqq. Anabaptista ejusmodi conventus instituerent, secessusque facerent, dum Dominicis etiam diebus extra urbem *auff der Gantzaw* aliisque in locis sacra sua peragerent, posthabitis publicis cœtibus Ecclesiasticis; quod eò tandem abiit, ut conviciis proscissum ministerium Ecclesiasticum contemptui haberetur, & quivis ferè sacra sibi facere auderet, & Magistratus Inchytylus decretis pœnisque severioribus ejusmodi petulantiam coërcere cogeretur. vid. in Agend. Eccles. Argent. Edit. Vet. p. 324. mandatum d. 27. Junij 1527. von den Widertäuffern so unter ihrem Schein vor andern Christen ein fromm Leben zu führen sürgeben &c. Quas turbas Müntzeri aliorumque fanaticorum furor dederit, notum est abunde, refertq; Sleidanus de Statu Relig. L. V. f. 65. sqq. Subsequentibus temporibus ejectus hic fanaticorum Spiritus trans mare migravit Angliam que & vicinas regiones infestavit; dabimus pauca ex Ven. Nostri Dn. D. Præsidis Dn. D. Zentgravii Colluvie Quackerorum p. 6. §. 2. de Brovvnistis, hi statuerunt, *quodlibet Ecclesie membrum potestatem habere concionandi, publicè admonendi; ac ceteros excommunicandi. Et quidam privatis, dederunt potestatem sacramenta administrandi &c.* atque sic congressus privati ex necessitate instituti degenerarunt in conventicula fanaticorum; cum tamen doctrinæ suæ puritas & ministerio publico restituta esset sua libertas, unde satis haberent, quod veritatis sitientes anima, haurirent; atque sic ut publico cultu neglecto privati isti congressus tanquam majore sanctitate ornati, male preferrentur.

§. 13.

Videbantur ista jamjam interitura, vel jam in Germania saltem superiore extincta esse, cum ecce superiori seculo in urbe vicina repullularent conventus privati unius alteriusve intentione forte non mali, sed qui tandem turbas ibidem dedere plurimas, integrasque regiones peragrarunt: Malo aliorum quam meis verbis hoc depingere: *Programma Lipsiensis Academ.*

B 2

ad

§. 13.